

شناخت و بازآفرینی بافت فرسوده محله تاریخی یورد شاهی شهر ارومیه در راستای اجرای طرح های راهبردی در منظر شهری

رضا شهری^{۱*}، حیدر زمانی^۲

۱- کارشناسی ارشد مهندسی معماری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد بین المللی جلفا، ایران.

۲- کارشناسی ارشد مهندسی معماری، مدرس دانشگاه، مریبی آموزش و پژوهش، خوی، ایران.

*rezashahri21@yahoo.com

ارسال: اسفند ماه ۹۵ پذیرش: اردیبهشت ۹۶

خلاصه

محله تاریخی یورد شاهی در سمت شمال شرقی میدان انقلاب (ایالت) و در سمت جنوبی با خیابان امام خمینی^(۱)، از سمت شرقی با خیابان خیام شمالی، از سمت شمالی با خیابان مدنی و از سمت غربی با خیابان امینی همچوار است و هدف کلی از پرداختن به آن شناخت و بازآفرینی محله در راستای اجرای طرح های راهبردی در منظر و بافت شهری است. روش تحقیق به صورت کمی انجام پذیرفته و همچنین با شیوه استلالی، به منابع و متون معتبر کتابخانه ای، استنادی و شبکه جهانی اینترنت نیز ارجاع شده است. یافته های تحقیق حاکی از این است که شناخت و ساماندهی کلی از محله یورد شاهی و مقایسه کار تحقیقاتی انجام شده با دست آوردهای انجام شده در راستای اجرای طرح های راهبردی از قبیل دسترسی های ارتباطی (درون محله ای، محصوریت، پیاده روها)، شناخت کالبدی، اجتماعی، ادراری و بصری، اکولوژیکی و زیست محیطی، و تناسب کاربری ها با بافت تاریخی محله یورد شاهی است. بازآفرینی بناها و بافت کهن، از طریق ایجاد تغییر در این بافت میسر است. در اجرای طرح های راهبردی در مجموع کلی طبق ضوابط وزنی به دست آمده با روش سوات با مشکلات و نقاط ضعف و تهدیدها مواجه هستیم که همواره بر نقاط قوت غلبه می کنند و در هر صورت باید تغییراتی در محله ایجاد شود که باعث بازگرداندن حیات به این محله شود و ارائه خدمات در جهت رفع نیازهای محله را میسر سازد.

کلمات کلیدی: بازآفرینی، محله یورد شاهی، طرح های راهبردی، منظر شهری.

۱. مقدمه

افزایش جمعیت شهری، مهاجرت برای دستیابی به فرصت های جدید شغلی و ایجاد یک زندگی بهتر و تغییرات در نحوه شکل گیری خانوارها، از یک سو موجب فشار بر روی زمین، زیر ساخت ها و جوامع موجود و از سوی دیگر باعث به وقوع پیوستن فرسودگی شهری میشود. چنین امری با بیکاری، محرومیت های اجتماعی، فرسودگی بناها و تبعات زیست محیطی منفی همراه است [۱]. کشورهای توسعه یافته رهیافت ها و سیاستهای شهری متعددی را برای رفع مشکلات ناشی از فرسودگی اتخاذ نموده اند. اما هر یک از این سیاستها و رهیافت ها از نواقصی برخوردار بوده اند و نتوانسته اند نتیجه کاملی بدست بیاورند و به رفع پایدار مشکلات شهری منجر شوند. در نتیجه برای رفع مشکلات رویکرد جدیدی به عنوان تجدید حیات شهری به عنوان سیاست جامع

شهری و به طور گسترده به منظور حل مشکلات شهری مورد استفاده قرار گرفت. عملکرد تجدید حیات شهری در قالب کشف نیروها و عواملی که فرسودگی شهری را به وجود می‌آورند و اتخاذ واکنش مثبت و پایداری که به بهبود مستمر کیفی حیات شهری منجر می‌شود، تعریف می‌گردد [۲].

شهرها در واقع سکونتگاههای بزرگی هستند که از ترکیب متراکم واحدها و محله‌ها و نواحی مسکونی پدید می‌آیند. هر محله یا ناحیه مسکونی بنا بر ویژگی خود از دیگری بازشناسنخته می‌شود. ویژگی‌های تاریخی و بافت کالبدی و اجتماعی، محلات مسکونی شهر را از هم‌دیگر تمایز می‌کند [۳]. در این تعریف تفاوت محلات در ویژگی‌های تاریخی و بافت کالبدی و اجتماعی آنها بیان شده است. بنابر همین تعریف می‌توان دریافت که محلات دارای مرزها و حدود معینی هستند. در تعیین حدود، ناحیه‌ها و محله‌های شهری، عوامل مهمی دخالت دارند که یکی از آنها وضع موجود شهر است که در آن، حدود محلات که هر یک از نظر تاریخی عملکردی دارند، بررسی می‌شود. هر شهر می‌تواند از چند ناحیه شهری، هر ناحیه شهری از چند محله و هر محله از چند زیر محله به وجود آید [۴]. با توجه به شاخص‌های شناسایی بافت فرسوده که در سال ۱۳۸۵ از سوی شورای عالی وزارت مسکن و شهرسازی عنوان گردید در ۹۰ شهر کشور مطالعات بافت‌های فرسوده صورت گرفته است، شهر ارومیه از جمله شهرهایی است که این مطالعه در زمینه بافت‌های فرسوده آن صورت گرفته و بر اساس شاخص‌ها، بافت فرسوده شهر به سه بخش بافت فرسوده میانی، حاشیه‌ای و تاریخی تقسیم گردیده است [۵]. محدوده موردن مطالعه در بافت فرسوده تاریخی شهر قرار دارد که علی‌رغم قرار نگرفتن در اولویت‌های طراحی مشخص شده در بافت تاریخی به دلایل چندی نیاز به مداخله در این بافت به چشم می‌خورد. در نوشهرسازی اصولی برای محله در نظر گرفته شده است که در ادامه به بیان آنها می‌پردازیم:

- ۱) از این دیدگاه محلات باید فشرده، مساعد برای پیاده‌روی و مختلط در کاربری باشند. نواحی عموماً بر کاربری خاصی تأکید دارند و باید در جایی که امکان دارد از اصول طراحی محله پیروی کنند. کریدورها رابط محلی محلات و نواحی هستند. این کریدورها انواع مختلفی از بلوارها و خطوط راه‌آهن تا رودخانه‌ها و بیشه‌راهها را شامل می‌شوند [۶].
- ۲) بسیاری از فعالیتهای روزمره‌ی زندگی باید در فاصله‌ی مناسب پیاده‌روی اتفاق بیفتد تا به آنها که رانندگی نمی‌کنند آزادی عطا کنند، مخصوصاً سالخوردگان و جوانان. شبکه‌های بهم پیوسته‌ی خیابانها باید برای تشویق پیاده‌روی، کاهش تعداد و طول سفر با خودرو و صرفه‌جویی انرژی طراحی شوند [۶].

۳) طیف وسیعی از گونه‌های مسکن با سطح قیمت‌های مختلف در محله می‌تواند مردم را از گروههای سنی، نژادها و درآمدات ایجاد کنند. گوناگون به تعامل روزانه بیاورد و پیوندهای شخصی و اجتماعی را که نیاز یک جامعه‌ی قابل اعتماد است را قوت بخشد [۶].

۴) طیفی از پارکها، از زمینهای کوچک بازی و فضای سبز روسانی تا زمینهای ورزش و پارکهای محله باید در سرتاسر محله پخش شوند. نواحی حفاظت شده و زمینهای باز باید برای تعریف و وصل کردن محلات و نواحی مختلف به کار روند [۶].

در نتیجه می‌توان ایجاد فضاهای مساعد برای پیاده روی، کاربریهای مختلط، طیفی از گونه‌های مسکن و پارک‌ها را از شاخص‌های اصلی این دیدگاه در ایجاد محله مطلوب دانست. از طرفی شهر یا پاره شهر تنها مجموعه‌ای از واحدهای مسکونی و خیابان‌های مایبن آنها نیست. الگوی شهر یا پاره شهر باید به گونه‌ای طراحی شود که در مجموعه دستگاه شهری تنها واحد اندازه‌گیری و تعیین کننده مقیاس انسانی باشد و تمامی سطوح و فاصله‌ها و مقررات لازم است در مقیاس انسان و برای انسان در نظر گرفته شده و طراحی گرددند. به کارگیری چنین مقیاسی عملاً به سلسله مراتب فضاهای و شبکه‌های ارتباطی، گذران اوقات فراغت و مکان یابی اشتغال در تقسیم بندی کالبدی شهر منجر خواهد شد. در حالی که مقوله سکونت و تبلور فضایی آن یعنی مسکن به عنوان ملاتی بین این فعالیت‌ها نقش اساسی داشته و به پردازش فعالیت‌های شهری شکلی منطقی خواهد بخشید. با محور قرار گرفتن انسان و مقیاس انسانی، تقسیمات کالبدی شهر از ذره تا کلان جای خویش را می‌یابند [۷]. ایجاد دسترسی در بافت شهرهای قدیمی که با احداث خیابان‌های مستقیم از نزدیک به نیم قرن پیش آغاز شد، تا امروز به شکل تعریض گذرهای قدیمی در قالب طرح‌های

روابنخشی ادامه یافته است. واقعیت این است که ایجاد دسترسی سواره در بافت قدیمی شهرها امری الزامی است. مطالعات محلی نشان می‌دهد که یکی از علل فرسودگی و تخلیه بافت‌های قدیمی ضعف دسترسی در آنهاست. برخلاف شهرهای قدیمی غرب که با اندازه ماشین تغییر تدریجی پیدا کرده، شهرهای قدیمی ما ناگهان با ماشین وارد شده از غرب مواجه شد. و این در حالی بود که کوچه‌پس کوچه‌های آن به دلیل شرایط اقلیمی و تاریخی تنگتر از نمونه‌های غربی بود^[۸]. با توجه به مطالعه در مورد شهرهای موفق، در می‌باییم که، شهرهای موفق و جذاب، علاوه بر دارا بودن کیفیت‌های فیزیکی، از تنوع خاصی نیز در ادغام کاربری و فعالیتها در تمام بخش‌ها برخوردارند که این موضوع دقیقاً خلاف اصول مدرنیسم در ترکیب افقی کاربری و فعالیت در شهر هاست^[۹]. ادغام کاربری‌ها، محیط‌های ایمن و پویا، چه در سطح خیابان‌ها و چه در ساختمان‌های منفرد، پدید می‌آورد. علت جذابیت و امنیت عرصه عمومی این است که می‌تواند افراد مختلف را در زمان‌های متفاوت و برای اهداف گوناگون به خود بخواند. این کار نه تنها سبب افزایش تحرک و پویایی محیط می‌شود، بلکه امکان نظارت غیر رسمی بر عرصه عمومی را نیز فراهم می‌سازد. از دیدگاه اجتماعی یا عملکردی، بیشتر کاربری‌ها و فعالیت‌ها می‌توانند دوشادوش یکدیگر یا در یک راستا حضور یابند. البته استشایه‌ای هم وجود دارد، صنایع کلان مقیاس و زیان آور، فعالیت‌هایی که تعداد زیادی از مردم و خودروها را جذب می‌کنند و... ولی در کل، اکثر کاربری‌ها و فعالیت‌هایی که شهر یا محیط شهری را به وجود می‌آورند، (سکونت، کار، خرید، فعالیت فرهنگی، تفریح، خدمات اداری، عمومی و سرگرمی)، می‌توانند به صورت اجزاء یک مجموعه، هم‌شین یکدیگر شوند و به غای قلمروهای عمومی شهرها بیفزایند^[۹].

۲. روش تحقیق

تحقیق حاضر به صورت کمی انجام پذیرفته و سعی در شناخت هرچه دقیق‌تر محله مورد نظر دارد و در صدد توسعه دانش طراحی و برنامه‌ریزی در محله‌های اصلی جهت ارتقای روابط شهروندی و اجرای طرح‌های راهبردی از قبیل دسترسی‌های ارتباطی، شناخت کالبدی، ادراکی و بصری، زیست محیطی، اکولوژیکی و تناسب کاربری‌ها با بافت تاریخی محله یوردن شاهی است. همچنین با شیوه استلالی، به منابع و متون معتبر کتابخانه‌ای، استنادی و شبکه جهانی اینترنت نیز ارجاع شده است. حوزه مطالعه این پژوهش، محله یوردن شاهی ارومیه است. جامعه آماری نیز، تمامی کاربران این محله اعم از ساکنین و عابرین هستند. در تحقیق حاضر براساس برداشت‌های انجام شده از مشاهدات عینی، عکس برداری، تکمیل پرسشنامه و بررسی طرح تفصیلی استفاده شده و برای گذاشتن و بررسی دقیق تر با استفاده از نرم افزارهای نقشه‌کشی 3d max و atucad اقدام به برداشت و شبیه‌سازی از محله شده است و در تفسیر و تحلیل تطبیقی در ادامه کار تحقیق بیشتر از این نرم افزار استفاده شده است. این پژوهش در فضای باز شهری و به طور خاص در محله یوردن شاهی ارومیه صورت گرفته، که با انتخاب این محله با ساختار اجتماعی، اقتصادی و کالبدی متفاوت و استفاده از جدول SWOT به بررسی دیدگاهی مختلف در این زمینه و به شناسایی و ارزیابی مولفه‌های تأثیرگذار و راهبرد‌های خرد و کلان پرداخته است. شناسایی و تجزیه و تحلیل هر یک از عوامل داخلی و خارجی منجر به تهیه فهرست نقاط قوت و ضعف(ناشی از تجزیه و تحلیل عوامل داخلی) و فرستاده‌ها و تهدید‌ها(ناشی از تجزیه و تحلیل عوامل خارجی) خواهد شد.

نقاط قوت(S): موردی است که در صورت انجام یا داشتن آن از امتیاز مثبت و توانایی قابل ملاحظه‌ای برخوردار خواهد شد.

نقاط ضعف(W): موردی است که در صورت انجام یا داشتن آن از امتیاز منفی و عدم توانایی برخوردار خواهد شد.

فرصت(O): پتانسیل نهفته‌ای است که بهره‌گیری از آن تحقیق را در جهت مثبت رشد خواهد داد.

تهدید(T): بر عکس فرصت، عاملی است که مانع حرکت، رشد و بالندگی می‌شود.

روش تجزیه و تحلیل SWOT، مدل تحلیلی مختصر و مفیدی است که به شکل نظام یافته هر یک از عوامل قوت و ضعف و فرصت‌ها و تهدید‌ها را شناسایی کرده و استراتژی‌های متناسب با موقعیت کنونی حرفه مورد بررسی را منعکس می‌سازد. در این روش تلاش‌هایی برای تجزیه و تحلیل شرایط بیرونی و وضعیت درونی بعمل آمده و بر اساس آن استراتژی مناسب برای بقاء

سازمان طراحی می شود و در حالت معمولی متشکل از یک جدول مختصاتی دو بعدی است که هر یک از چهار نواحی آن نشانگر یک دسته استراتژی می باشد ، به عبارت دیگر همواره چهار دسته استراتژی در این مدل مطرح می گردد ، این استراتژی ها عبارتند از :

- راهبردهای حداکثر استفاده از فرصت‌های محیطی با بکارگیری نقاط قوت (ناحیه ۱) (استراتژی های SO)
- راهبردهای استفاده از نقاط قوت سازمان برای جلوگیری از مواجهه با تهدیدها (ناحیه ۲) (استراتژیهای ST)
- راهبردهای استفاده از مزیت های بالقوه ای که در فرصت‌های محیطی نهفته است برای جبران نقاط ضعف موجود (ناحیه ۳) (استراتژیهای WO)
- راهبردهایی برای به حداقل رساندن زیانهای ناشی از تهدیدها و نقاط ضعف (ناحیه ۴) (استراتژیهای WT)

۰.۳ پیشینه پژوهش

برنامه ها و طرح های متفاوتی تا زمان تهیه این طرح بر شکل و شیوه شهر ارومیه موثر بوده اند. لیکن میزان تأثیرگذاری این برنامه ها به نسبت میزان رسمیت و اهمیت زمانی آنها در توسعه شهر ارومیه متفاوت بوده است. از این رو برنامه ها و طرحهایی که در این بخش مورد مطالعه قرار گرفته اند موارد زیر می باشند:

- ۱) طرح تفصیلی ارومیه مصوب اسفند سال ۱۳۷۲
 - ۲) مطالعات و طرح راهبردی بافت‌های فرسوده ارومیه مصوب سال ۱۳۸۵
 - ۳) حریم و ضوابط ابنيه محدود تاریخی تهیه شده در سال ۱۳۸۵ (غیر مصوب) [۱۰]
- در پژوهش های انجام شده، طرح تفصیلی شهر ارومیه مصوب سال ۱۳۷۲ و دیگر موارد از جمله طرح هایی هستند که محدوده شهری و محدوده مورد مطالعه را تحت تأثیر قرار داده اند لیکن به سبب مشکلات اجرایی و عدم امکان اجرای این طرح ها در بسیاری از مناطق به دلایلی نظری مشکلات مالی و عدم همکاری ساکنان، این طرح ها قابلیت اجرایی نیافته و باعث افزایش مشکلات گردیده است. در پژوهش های انجام شده در مورد محله یورد شاهی ارومیه توسط الناز غنی زاده حصار و محمد رضا احمدی در سال ۱۳۹۴ [۱۱]، با موضوع آرامسازی ترافیک محله یارویکرد تجدید حیات (مطالعه موردي محله یورد شاهی ارومیه) می توان به این موارد اشاره کرد که آرامسازی ترافیک محلات مسکونی، موضوعی است که جهت حفظ کارکردهای اجتماعی و فرهنگی و جلوگیری از عدم تعادل زیست محیطی محلات مسکونی پیشنهاد می گردد که بدین منظور با استفاده از مطالعات استنادی و کتابخانه ای به شناخت و ارزیابی وضعیت موجود محله یورد شاهی ارومیه پرداخته و نتایج بدست آمده را در قالب روش تحلیلی- کاربردی با استفاده از جدول SWOT مشخص نموده و الیت دارترین عوامل در محله را مشخص کرده اند. در نتایج بدست آمده از تحقیق راهبرد تهاجمی (SO) به عنوان الیت دارترین راهبرد شناخته شد که عوامل تهاجمی نشان می دهد که محله یورد شاهی توان لازم برای برنامه های سامان دهی و آرامسازی ترافیک را دارد. در اجرای استراتژی های (SO)، با استفاده از نقاط قوت داخلی در محله تاریخی یورد شاهی ارومیه که در یافته پژوهش در جداول (۶-۱۵) ذکر گردیده در مقابل نقاط قوت ضعف های زیادی داریم و همچنین در مقابل فرصت های نیز تهدیدات زیادی هست با توجه شناخت آنها و با توجه به شناخت نقاط قوت و شناسایی فرصت ها می کوشیم از فرصت های خارجی حداکثر بهره برداری را نمایم. هر محققی علاقمند است که همیشه در این موقعیت قرار داشته باشد تا بتواند با بهره گیری از نقاط قوت داخلی از فرصت ها و رویدادهای خارجی حداکثر استفاده را بنماید.

۴. مطالعه موردي: محله تاریخی یورد شاهی شهر ارومیه

۴.۱. شناخت بلوگ یورد شاهی

بافت فرسوده تاریخی به مساحت تقریبی ۷۷۷ هکتار در بخش مرکزی شهر واقع شده است و ۳/۵ درصد از مساحت کل شهر را دارد می باشد. محله یورد شاهی ارومیه جزء محلاتی است که در بافت قدیمی، متراکم و متفرق شهر ارومیه استقرار یافته است که محدوده شهر تا سال ۱۳۱۲ را شامل می شود بنابرین محدوده بافت مرکزی به عنوان حوزه فراگیر محله مورد مطالعه قرار می گیرد که دارای خصوصیات کالبدی، عملکردی، اجتماعی و بصری مشابه با بافت مورد مطالعه می باشد و به عنوان بافت تاریخی فرسوده در تقسیم بندی بافت های فرسوده قرار دارد که محله یورد شاهی در قسمت جنوب غربی بافت قرار گرفته است. محله مورد مطالعه که یکی از قطعات بازمانده محله قدیمی یورد شاهی می باشد بر اساس تقسیمات طرح تفصیلی جزئی از ناحیه ۱۱ و منطقه ۱ می باشد (شکل ۱)، این محله با مساحتی حدود ۷ هکتار و از نظر موقعیت جغرافیایی در عرض جغرافیایی ۳۷ درجه و ۳۲ دقیقه شمال غربی و در سمت شمال شرقی میدان انقلاب (ایالت) و در سمت جنوبی با خیابان امام خمینی (ره)، از سمت شرقی با خیابان خیام شمالی، از سمت شمالی با خیابان مدنی و از سمت غربی با خیابان امینی همچووار است و با هجوم عملکردهای شهری جدید و فعالیتهای فرا محلی و شهری به جداره های این خیابان ها، محله در حاشیه با فعالیت های بسیار و از درون با فرسودگی مواجه شده است [۱۲].

شکل ۱- محدوده بافت قدیم شهر ارومیه و موقعیت محله یورد شاهی، مأخذ: میراث فرهنگی و گردشگری ارومیه

۴.۲. نحوه پیداپی و سیر تحول محله

محله یورد شاهی کنونی قسمتی از محله یورد شاهی وسیعتر و محله نو گچر در بافت قدیمی ارومیه می باشد. بافت قدیمی و اصلی شهر ارومیه از بهم پیوستگی محلاتی تشکیل شده است که این محلات با توجه به استقرارشان در سطح شهر از ویژگی های فرهنگی و اجتماعی متفاوتی نسبت به هم برخوردارند. عوامل ایجاد این تفاوت ها عبارتند از:

- ویژگی های فرهنگی و مذهبی ساکنان

- موقعیت قرارگیری محله نسبت به کاربری های ویژه

- همسایگی ها

- مسیرها

- خیابان های اصلی مجاور و محور های ارتباطی

۵. بحث و یافته‌ها

۱.۵. اقدامات اجرایی پیشنهادی طرح بافت های فرسوده در محدوده محله یوردوشهی

اقدامات کالبدی: جلوگیری از افزایش تراکم ساختمانی در جداره خیابان امام خمینی (ره).

اقدامات عملکردی - فعالیتی:

- ساماندهی کاربری های محدوده خیابان امام خمینی (ره).

- ساماندهی فعالیت های میدان انقلاب.

- انتقال و جابجایی کاربری های ناهمخوان از میدان انقلاب.

اقدامات ادراکی بصری:

- تأکید بر میدان انقلاب به عنوان میدان تاریخی شهر ارومیه و تقویت و تعریف این میدان در اذهان مردم.

- احیای ورودی های اصلی بافت قدیم (استقرار نشانه ها بصری در ابتدای ورودی محلات مسکونی).

- خوانا نمودن ورودی های محلات

اعمال ضوابط برای کفسازی و سنگفرش و مبلمان شهری در محور خیابان امام خمینی (ره)

- استفاده از ابزار های طراحی، رنگ مشابه، مصالح مشابه و الگوی طراحی مشابه در جداره های خیابان امام خمینی (ره) و مدنی

- توجه و احیای عناصر هویتی قدیم (ساباط ها)

اقدامات ارتباطی: ایجاد پیاده روهای مناسب در اطراف میدان انقلاب [۱۲].

۲.۵. طرح حريم و ضوابط ابنيه محدوده تاریخی

محله یوردوشهی در مجاورت یک میدان تاریخی و با ارزش شهری قرار گرفته است. این میدان، میدان انقلاب (ایالت) نام دارد که در جریان ساخت و سازها و تحولات سالهای ۱۳۰۰ شکل گرفته است. این میدان که در انتهای خیابان امام خمینی (ره) و در تقاطع امام خمینی (ره) - کاشانی قرار گرفته است بناهای مهم اداری - نظامی دوران قدیم (شهرداری، شهربانی، ستاد لشکر) را در خود جای داده است (شکل های ۲ الی ۴)، این میدان به همراه بناهای اطراف آن جزء آثار تاریخی محسوب شده و به عنوان نماد اقتدار شهری دارای حريم و ضوابط ویژه می باشد. دلیل اینکه این میدان دارای اهمیت ویژه می باشد را می توان در موارد زیر خلاصه نمود:

- موقعیت مناسب در شهر

- یکپارچگی و نزدیکی عملکردی ساختمان های اطراف میدان

- یکپارچگی و نزدیکی سبک معماری بناهای اطراف

- نماد معماری و شهرسازی دوره پهلوی اول

- نماد و سمبل شهر ارومیه

شکل ۴- بناهای ارزشمند در حوزه بلافضل بافت مورد مطالعه

شکل ۳- میدان انقلاب (آیالت) و ساختمان شهرداری

در این میان بنای ساختمان شهریانی در حوزه محله یوردوشه‌اهی قرار گرفته است. به فاصله دو سه سال بعد از احداث ساختمان شهرداری، ساختمان شهریانی (نظمیه سابق) توسط «ملا اوستا» (معمار ساختمان شهرداری) در ضلع شرقی میدان اجرا شد. جزئیات این بنا در بخش‌های دیگر مورد بررسی قرار می‌گیرد، لیکن در این قسمت ضوابط و حریم مربوط به این مجموعه که محله مورد مطالعه را تحت تأثیر قرار می‌دهد بیان خواهد گردید.

الف) ضوابط و مقررات عرصه اثر

- هر اقدامی که منجر به تخریب عرصه و اعیانی گردد ممنوع است.
- هر نوع دخل و تصرف در عرصه و اعیانی تاریخی اعم از مرمت، توسعه، تعمیر، تجدید بنا یا تغییر در نحوه استفاده از آثار در تمام یا بخشی از آن بدون صدور مجوز از سوی سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری ممنوع است.
- ب) ضوابط و مقررات حریم درجه یک
 - ارتفاع مجاز جهت احداث بنا در این محدوده حداقل دو طبقه و ۸/۵ متر می‌باشد.
 - هر گونه ساخت و ساز اعم از بهسازی، نوسازی و... پس از تهیه طرح و تصویب آن از سوی سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری قابل اجراست.
 - ساخت و سازهای خارج از شرایط فوق واقع در محدوده حریم می‌تواند بدون گسترش و نوسازی تا پایان عمر مفید خود باقی بماند.
- در نماسازی ساختمانهای واقع در حریم، بخصوص جداره خیابان‌های امام خمینی(ره)، امینی و کاشانی پیروی از معماری اثر الزامی است و باید به تصویب سازمان مذکور برسد.

ج) ضوابط و مقررات حریم درجه دو

- ارتفاع مجاز احداث بنا در این محدوده حداقل پنج طبقه می‌باشد.
- در نماسازی ساختمانهای واقع در حریم پیروی از معماری اثر الزامی است.
- هر گونه اقدامی که باعث آسیب رساندن به بنیان و منظر اثر گردد، اعم از کاشت درخت، مبلمان شهری، عناصر تبلیغاتی و راهنمای شهری، تأسیسات برق، تلفن و گاز، حفر چاه و کanal، هدایت آب برف و باران و آبهای سطحی و فاضلاب به سمت اثر، انباشتن زباله، ایجاد کاربری‌های دارای سرو صدا و نامتناسب، در محدوده حریم ممنوع است [۱۰].

۳.۵ طبقه بندی شبکه معابر محله یوردوشه

با توجه به اینکه محدوده مورد مطالعه جزء بافت اولیه شهر ارومیه می‌باشد به لحاظ درونی دارای ساخت ارگانیک است که در مقابل با ساختار خیابانهای شکل گرفته حاشیه‌ای و نیاز به اتومبیل می‌باشد به همین دلیل نظام سلسله مراتبی حاکم بر محله دارای مشکلات عدیده می‌باشد. به طور کلی در دسته بندی معابر و گذرگاههای محدوده به لحاظ عملکرد ترافیکی می‌توان طبقات زیر را لحاظ کرد.

الف) خیابان‌های شریانی درجه ۲: مهمترین خیابان شریانی درجه ۲ خیابان مدنی می‌باشد.

ب) خیابان جمع و پخش کننده اصلی: خیابان‌های امام خمینی^(۴) و امینی را می‌توان جزء خیابان‌های جمع و پخش کننده اصلی به حساب آورد

ج) خیابان جمع و پخش کننده فرعی: خیابان خیام شمالی در محدوده به عنوان جمع و پخش کننده‌های فرعی عمل می‌نمایند.

د) دسترسی‌های محلی: این خیابان‌ها با عرض متوسط ۵-۸ متر در محله بوده و نقش مهمی را در داخل محله، چه از لحاظ دسترسی و چه از لحاظ کاربری‌های واقع در حاشیه آنها بر عهده دارند از مهمترین خیابانهای محلی می‌توان به خیابانهای خان بابا خان، کاووه، نعمتی و میراحمد اشاره نمود.

ه) کوچه‌های بن‌بست: عرض کوچه‌های بن‌بست واقع در محدوده مورد مطالعه از اندازه‌های متفاوتی برخوردار است. عرض این کوچه‌ها می‌بین ۱/۵ الی ۴ متر می‌باشد و اغلب مسیرهای انتهایی خیابانهای دسترسی محله هستند که به بناهای مرکزی ایجاد دسترسی نموده اند

بررسی این شاخص مشخص می‌کند که کدام بناها در محدوده قابلیت تغییر و طراحی را دارند. با بررسی کلی این شاخص می‌توان دریافت که اغلب بناهای محدوده قابل نگهداری بوده و در بخش‌های مرکزی مرمتی می‌باشند. نوسازی در قسمتهايی از محله که مجاور خیابان‌های اصلی می‌باشد و امکان افزایش تراکم وجود داشته در حال انجام است و اغلب نوسازی‌ها را می‌توان در محدوده جداره خیابان مدنی و امینی و در درون محله در نزدیکی این خیابان‌ها مشاهده نمود [۱۲].

۴.۵ طرح سوالات و بورسی پرسشنامه‌ها و نتایج آن

در این بخش سعی می‌شود تا با استفاده از نتایج پرسشنامه‌های موجود که در محدوده مورد طراحی به افراد ساکن در محل ارائه شده به راهکارهای مناسب دست یابیم (جداول ۱ تا ۵) و در روند پژوهش سعی شده در یافته‌ها به سوال اصلی در مورد دست یافتن به تجدید حیات و بازگردانیدن زندگی به این محله و رسیدن به منظر شهری ایده آل در راستای شناخت محله و اجرای طرح های راهبردی تا چه میزان می‌توان موفق شد، پرداخته شده است.

۱) چرا این محله را برای سکونت انتخاب نموده اید؟

جداول ۱- دلایل انتخاب محله یوردوشه ارومیه برای سکونت

دلایل مختلف نزدیکی اقوام، موقعیت، بومی بودن...	موقعیت استقرار و نزدیکی به مسکن	ارزانی محل کار	نزدیکی به محل کار	موقعیت استقرار در شهر	ساکن خانه پدری و بزرگ شده محله
%۱۷/۸	%۳/۵	%۷/۱	%۱۰/۷	%۴۰	%۲۱/۴

۲) چه مدت است که در این محله سکونت دارید؟

جداول ۲- میزان و مدت زمان سکونت در محله تاریخی یورد شاهی ارومیه

درصد بدست آمده	۱-۵ سال	۵-۱۰ سال	سال ۱۰-۱۵	۱۵-۲۰ سال	۲۰-۳۰ سال	بالای ۳۰ سال
%۷/۱	%۲۱/۴	%۲۱/۴	%۱۷/۸	%۱۴/۲	%۱۷/۸	%۱۷/۸

(۳) چقدر از سکونت در محله راضی هستید؟

جداول ۳- میزان رضایت سکونت کنندگان در محله تاریخی یورد شاهی ارومیه

درصد بدست آمده	راضی	نسبتاً راضی	ناراضی
%۵۰	%۲۸/۵	%۲۸/۵	%۱۷/۸

(۴) دلایل رضایت شما از محله چیست؟

جداول ۴- دلایل و میزان رضایت سکونت کنندگان در محله تاریخی یورد شاهی ارومیه

درصد بدست آمده	اقامت طولانی	نزدیکی به اقوام	تناسب با امکانات مالی	نزدیکی به محل کار
%۴۲/۸	%۳/۵	%۲۵	%۲۸/۵	%۱۷/۸

(۵) دلایل نارضایتی شما از محله چیست؟

جداول ۵- دلایل و میزان نارضایتی سکونت کنندگان در محله تاریخی یورد شاهی ارومیه

درصد به دست آمده	دلایل فرهنگی	از محل کار	کمبود امکانات	مسکن نامناسب	نامنی	بهداشت نامناسب
%۱۰/۷	%..	%۲۵	%۲۱/۴	%۷/۱	%۱۴/۲	%۱۴/۲

از جمله کمبود های محله مشکلات دسترسی به لحاظ کمیت و کیفیت، مشکلات تاسیساتی مانند نبود شبکه فاضلاب و کمبود فشار آب، مشکلات ایمنی نظیر شبکه های گاز و مشکلات آتش سوزی و زلزله و مشکلات بهداشتی نظیر آلودگی زیست محیطی و انباست زباله را می توان ذکر کرد.

۵. بررسی وضعیت پوشش گیاهی

پوشش گیاهی در محله مورد مطالعه در دو سطح قابل بررسی بوده و در جداول ۱۳ الی ۱۵ به بررسی بعد اکولوژیکی و زیست محیطی پرداخته شده و با توجه به وزن موجود امتیاز دهی شده است.

۱.۵.۵. فضای سبز عمومی

در مقیاس کلی شامل درختکاری های حاشیه محله در محدوده خیابان های امینی، خیام شمالی، امام خمینی^(۴) و مدنی می باشد که به صورت درختکاری های پراکنده و بدون نظم می باشد(شکل های ۵ و ۶).

شکل ۵ - نمونه ای از پوشش گیاهی پراکنده خیابان امام، میدان ایالت. شکل ۶- پوشش گیاهی در معابر و خیابان مدنی.

۲.۵.۵. فضای سبز خصوصی

در محله مورد مطالعه، واحدهای فضای مرکزی محله که بناهایی اغلب با قدمت بیش از ۴۰ سال می‌باشند، دارای فضاهای سبز خصوصی با ارزشی هستند که با جایگزین شدن این بناها، با ساخت و سازهای نوساز در محدوده‌های مرزی، این فضاهای از بین رفته و جای خود را به ساختمان‌های نوساز داده است. قسمتی از این فضاهای سبز، در درون محدوده بناها که از فضای عمومی قابل مشاهده می‌باشد، تنها فضای سبز موجود در محله محسوب می‌شود(شکل های ۷ الی ۹).

شکل ۷- پوشش گیاهی مواجه در محدوده درونی و منازل مسکونی. شکل ۸- پوشش گیاهی در معابر محدوده درونی. شکل ۹- ضعف پوشش گیاهی در پیاده روهای خیابان‌های متنهی به محله میدان انقلاب(ایالت).

۶. پرسی بعد ادراکی

آگاهی و ادراک حس محیطی به ویژه در ک و تجربه مکان، یک بعد اصلی و ضروری طراحی شهری است. که شامل دو قسمت می‌باشد. یکی مربوط به ادراک محیط و بخش دوم شامل تفسیر مکان و حس مکان.

"ادراک به جای آن که یک فرایند ساده بیولوژیکی باشد به طور فرهنگی و اجتماعی آموخته می‌شود، تفاوت‌ها در ادراک محیط به فاکتورهای از قبیل سن، جنسیت، قومیت، سبک زندگی، طول سکونت در فضا و در محیط فرهنگی، اجتماعی، فیزیکی که یک فرد در آن زندگی می‌کند و بزرگ شده بستگی دارد." [۱۳].

کار کلیدی در زمینه تصویر سازی شهر در کتاب سیمای شهرلینچ آورده شده است. وی استدلال می‌کند تصاویر محیطی قابل استفاده، به سه خصوصیت نیاز دارند.

هویت: تفاوت یک شی از چیزهای دیگر

ساختار: ارتباط فضایی شی با مشاهده کننده و دیگر اشیا (موقعیت)

معنا: معنای شی برای مشاهده کننده

۷.۵. دسترسی‌ها

- محدوده مورد مطالعه با مساحت حدود ۷ هکتار در شمال میدان ایالت (انقلاب) قرار گرفته است
- از جانب شمال شرقی به خیابان خیام شمالی، از جانب شمال غربی به خیابان مدنی، از جانب جنوب غربی به خیابان امینی و از جانب جنوب شرقی به خیابان امام خمینی^(۴) منتهی می‌شود.
- دسترسی سواره با درون محدوده از هر چهار خیابان عنوان شده انجام می‌پذیرد.
- مسیرهای ورودی سواره اغلب از جانب خیابان مدنی صورت می‌گیرد، این مسیرها در بخش مرکزی تبدیل به گذرهای پیاده می‌شود.
- دسترسی پیاده به محدوده علاوه بر خیابان‌های ذکر شده در برخی مسیرها مانند کوچه مرزبان به صورت اختصاصی می‌باشد(شکل ۱۰).

شکل ۱۰- ورودی‌ها و دسترسی‌های محلی یورد شاهی ارومیه

مسیرها یکی از عناصر اصلی و زیر بنایی ترین عنصر در ساختار ذهنی از یک شهر هستند. آنها در ذهن شهروندان به صورت خطوطی ظاهر می‌شوند که ارتباط و اتصال نقاط مختلف شهر را میسر می‌سازند. از این حیث آنها بیشترین سهم را نسبت به سایر فضاهای شهر دارا می‌باشند. این فضاهای جمعی حاوی ارزش‌های فرهنگی و محیطی می‌باشند که در طی دورانهای مختلف جهت دسترسی و زندگی اجتماعی شکل گرفته اند [۱۴].

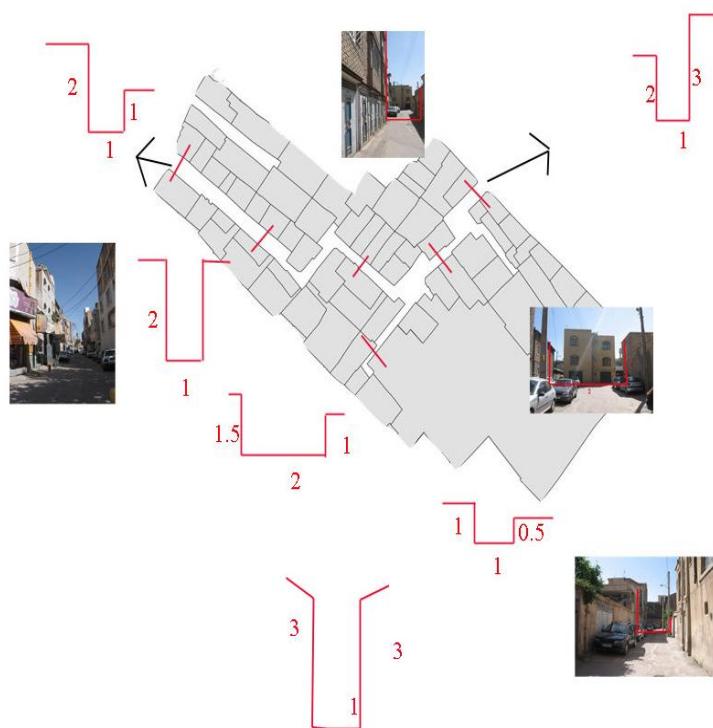
در محدوده مورد مطالعه مسیرهای درونی محله با معضلات زیادی مواجه است که مهمترین آنها عرض کم معابر به خصوص در محدوده‌های مرکزی محله می‌باشد. در حال حاضر دسترسی بخش قابل توجهی از محله به طریق پیاده صورت می‌گیرد. دسترسی سواره محدوده اکنون از طریق گذرخان باباخان از خیام شمالی، گذرهای میر احمد، شهید نعمتی، شهید مدنی ۲ از خیابان مدنی، گذر شهید نعمتی از خیابان امینی و گذر کاوه از خیابان امام خمینی^(۴) می‌باشد.

در این محدوده گذر خان بابا خان بر اساس پیشنهاد طرح تفصیلی تبدیل به خیابان ۱۲ متری می‌شود که با گذر از مرکز محله به گذر میر احمد از خیابان مدنی می‌انجامد ولی در حال حاضر گذرهای یاد شده در بخش‌های مرکزی به کوچه‌های باریک و حتی پیاده راه و در برخی موارد کوچه‌های یک متری می‌انجامد.

نبودن دور برگردان، نبود پارکینگ حاشیه‌ای و تقسیمات عرضی و همچنین عدم دسترسی سواره به محدوده مرکزی از مشکلات عمده مسیرهای محله است. یکی دیگر از مشکلات محدوده، هجوم اتومبیل‌های مربوط به فعالیت‌های حاشیه‌ای برای پارک کردن در درون محدوده می‌باشد. در جداول ۶ الی ۱۲، به بررسی بعد دسترسی‌های درون محله‌ای پرداخته شده و با توجه به وزن موجود امتیاز دهی شده است.

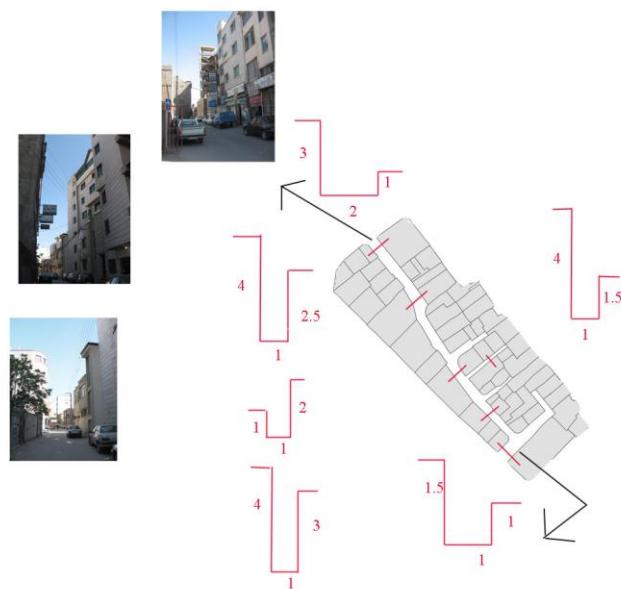
۸.۵. تناسب معابر

میزان محصوریت و داشتن مقیاس انسانی مناسب یکی از مهمترین عوامل قابل توجه در طراحی خیابان و بدندهای محصور کننده آن به شمار می‌رود. در این ارتباط و در زمینه مطالعه محله، دستیابی دقیق به یک نتیجه کلی در نوع تناسبات گذرهای مورد نظر، با توجه به ساخت و سازهای ناهمانگ و با ارتفاع‌های متفاوت انجام گرفته در داخل بافت، به سختی امکان پذیر می‌باشد. لیکن با توجه به کلیت بناهای موجود و میانگین ارتفاع بدنها، تناسبات ارتفاع و عرض برخی از گذرهای و معابر در ادامه ارائه می‌گردد(شکل ۱۱).

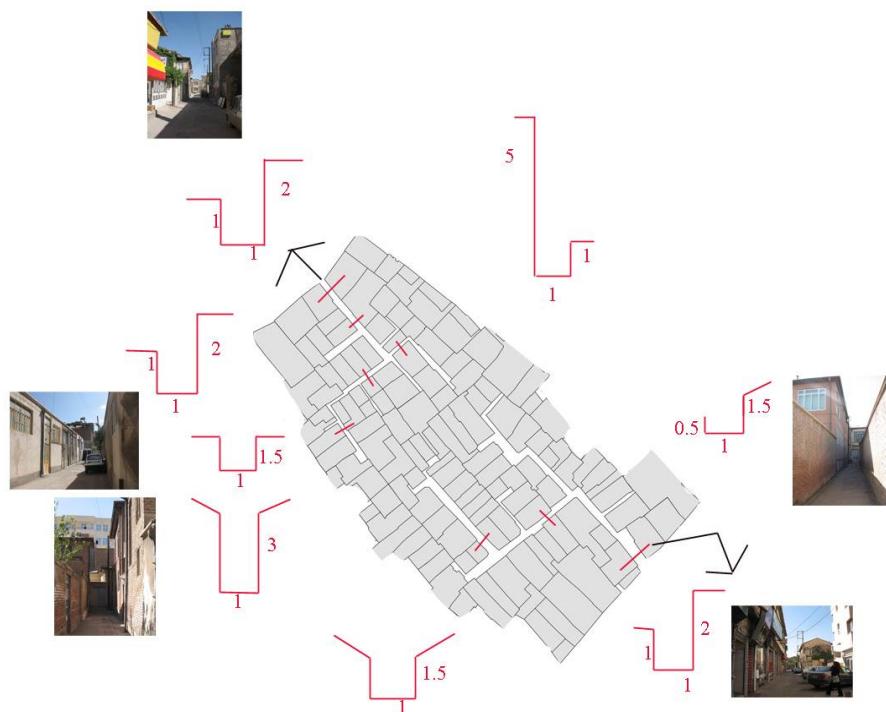
شکل ۱۱- محصوریت در گذر خان بابا خان، محله تاریخی یورد شاهی ارومی

در گذر خان بابا خان به استثنای کوچه‌های بن بست که دارای محصوریت بسیار بالا و نورگیری نامناسب هستند بقیه مسیر دارای محصوریت مناسب می‌باشد (شکل ۱۲).

شکل ۱۲- محصوریت در گذر شهید نعمتی، محله تاریخی یورد شاهی ارومیه

در گذر شهید نعمتی به علت ساخت و سازهای جدید و بلند مرتبه، محصوریت ها بسیار زیاد می باشد، این خصوصیت باعث شده در تمام مدت روز در این خیابان تابش آفتاب وجود نداشته و همچنین احساس تنگی در گذر به عابر دست دهد. از طرفی در سمت شمالی گذر هنوز بنای قدمی وجود دارند که بنای جدید و بلند مرتبه بر آنها تسلط یافته و آنها را از تابش آفتاب محروم نموده اند به علاوه اشغال فضای خیابان اتومبیل توسط ساکنان بنای بلند مرتبه که برای پارک خودروی خود از فضای ساکنان دیگر استفاده می کنند باعث نارضایتی سایر ساکنان گردیده است (شکل ۱۳).

شکل ۱۳- محصوریت در گذرهای میر احمد و کاووه، محله تاریخی یورد شاهی ارومیه

در گذرهای کاوه و میر احمد به خصوص در نقاطی که هنوز نوسازی صورت نگرفته است محصوریت‌ها مناسب می‌باشد ولی در کوچه‌های بن بست مانند سایر کوچه‌های بن بست محدوده محصوریت‌ها به مقدار ۱ به ۳ و حتی بیشتر نیز می‌رسد که تنگی گذر به تشدید این حس کمک کرده و ایجاد معضل می‌نماید. همانطور که مشاهده می‌شود در محدوده مورد مطالعه اکثربنهاي قسمت مرکزی در حدود ۲ طبقه هستند. ولی در قسمت پیرامونی به دلیل رقابت در استفاده از فضا و مطلوبیت موقعیت استقرار، تراکم بناها افزایش یافته است(شکل ۱۴).

شکل ۱۴- دید سه بعدی محله تاریخی پوردشاھی ارومیه از سمت میدان ایالت

جدول ۶- بررسی دسترسی‌های درون محله‌ای و استراتژی‌های آن با استفاده از جدول سوات (swot).

دسترسی				
تهدید(T)	فرصتها(O)	نقاط ضعف(W)	نقاط قوت(S)	
۱- تسلط اتومبیل‌های غیر محلی در گذرهای محلی در اثر افزایش نا اندیشه نفوذ پذیری ۲- از بین رفتن فضاهای و فرارگاههای محلی در اثر گشایش‌های نا اندیشه ۳- افزایش آلودگی صوتی و آلودگی هوا در اثر رفت و آمد اتومبیل در محله	۱- استفاده از ساختارهای موجود در طراحی ۲- توجه به مسیرهای تاریخی، ورودی‌ها و هویت تاریخی ۳- فرصت طراحی مناسب ۴- نفوذپذیری با توجه به ورودی‌های زیاد ۵- بنای ساختاری و کفسازی نا مناسب ۶- عدم تطابق نیازهای ساکنان با شرایط راهها ۷- عدم تغییرات و تجهیزات مانند روشنایی مناسب، کانیوو ۸- عدم تفکیک عرضی و تداخل فعالیتها	۱- عدم وجود سلسه مراتب دسترسی مناسب ۲- عرض نامناسب در قسمتهای مرکزی ۳- نفوذپذیری کم (که باعث عدم نفوذ زیاد افراد غیر محلی می‌شود) ۴- عدم تطبیق نیازهای ساکنان با خود ساکنان ۵- نفوذپذیری بسیار کم محله برای خود ساکنان ۶- عدم وجود تامینات و تجهیزات مانند روشنایی مناسب، کانیوو ۷- عدم تفکیک عرضی و تداخل فعالیتها ۸- نفوذپذیری محدود از جانب خیابان امام، خیام شمالی و امینی و اغلب ورودی‌ها از سمت خیابان مدنی ()	۱- بقای ساختار راههای بومی و تاریخی ۲- وجود ورودی‌های زیاد ۳- نفوذپذیری کم (که باعث عدم نفوذ زیاد افراد غیر محلی می‌شود) ۴- سنگفرش بودن برخی گذرها	ارتباطات درون محلی

		<p>شریانی درجه ۲) است</p> <p>۹- عدم وجود دور برگردان و پارکینگ</p> <p>۱۰- پارک اتومبیل های غیر محلی</p> <p>۱۱- نسبت کم مساحت معابر به مساحت محدوده (۱۳٪)</p>		
۱- ادامه روند مرتفع سازی بدون توجه به عرض گذر و افزایش محصوریت	۱- فرصت کنترل محصوریت در محدوده های دست نخورده	<p>۱- محصوریت بسیار نامناسب گذر شهید نعمتی به علت ارتفاع بناها و گذرهای بن بست (به علت تنگی گذر)</p>	۱- محصوریت نسبتاً مناسب در گذرهای اصلی (دسترسی های محلی) کاهش محصوریت با استفاده از سقف شبیدار	محصوریت
۱- تهدید نادیده گرفتن پیاده در اثر توجه محض به سواره	<p>۱- فرصت حفظ پیاده راههای مرکزی در کنار افزایش نفوذپذیری</p> <p>۲- ارتقای سطح کیفیت حرکت پیاده</p>	<p>۱- تداخل حرکت سواره و پیاده</p> <p>۲- عدم وجود پیاده رو</p> <p>۳- سردرگمی پیاده در درون بافت</p> <p>۴- عدم وجود مبلمان شهری و تجهیزات مناسب در پیاده راهها</p>	۱- وجود پیاده راههایی در مرکز محدوده در ترکیب با فعالیتهای اجتماعی	پیاده رو و پیاده راه

جدول ۸- بررسی دسترسی های درون محله ای، فرصت ها و تهدید ها

جدول ۷- بررسی دسترسی های درون محله ای، نقاط قوت و ضعف

توضیحات	امتیاز وزن دار	امتیاز وضع موجود	وزن	عوامل استراتژیک خارجی	فرصتها :	توضیحات	امتیاز وزن دار	امتیاز وضع موجود	وزن	عوامل استراتژیک داخلی
	۰.۴۵	۵	۰.۰۹۰	-۱			۰.۴۹۵	۵	۰.۰۹۹	-۱
	۰.۴	۵	۰.۰۸۰	-۲			۰.۴۲۵	۵	۰.۰۸۵	-۲
	۰.۱۲	۳	۰.۰۴۰	-۳			۰.۴	۵	۰.۰۸۰	-۳
	۰.۰۴	۲	۰.۰۲۰	-۴			۰.۳۲	۴	۰.۰۸	-۴
		۵		تهدیدها :						
	۰.۴	۴	۰.۰۸۰	-۱			۰.۴۷۵	۵	۰.۰۹۵	-۱
	۰.۲۸	۳	۰.۰۷۰	-۲			۰.۴۵	۵	۰.۰۹۰	-۲
	۰.۲۷		۰.۰۹	-۳			۰.۴۵	۵	۰.۰۹۰	-۲
	۱.۰۱		۰.۲۳	جمع			۰.۱۳۵	۳	۰.۰۴۵	-۳
	۰.۹۵		۰.۲۴				۰.۱	۲	۰.۰۵	-۴
							۰.۳	۴	۰.۰۷۵	-۵
							۰.۴	۵	۰.۰۸۰	-۶
							۰.۲۸	۴	۰.۰۷۰	-۷
							۰.۴	۵	۰.۰۸۰	-۸
							۰.۰۹	۳	۰.۰۳۰	-۹
							۰.۱	۲	۰.۰۵	-۱۰
							۰.۰۱	۱	۰.۰۱	-۱۱
							۱.۶۴		۰.۳۴۴	جمع
							۲.۷۴		۰.۶۷۵	

جدول ۹- بررسی محصوریت و نقاط قوت و ضعف

جدول ۱۰- بررسی محصورت، فرصت‌ها و تهدیدها

توضیحات	امتیاز وزن دار	امتیاز وضع موجود	وزن	عوامل استراتژیک خارجی
	۰.۴۹۵	۵	۰.۰۹۹	فرصتها : -۱
	۰.۴۹۵	۵	۰.۰۹۹	تهدیدها : -۱
	۰.۴۹۵		۰.۰۹۹	جمع
	۰.۴۹۵		۰.۰۹۹	

توضیحات	امتیاز وزن دار	امتیاز وضع موجود	وزن	عوامل استراتژیک داخلی
	۰.۴۹۵	۵	۰.۰۹۹	نقاط قوت : -۱
	۰.۴۹۵	۵	۰.۰۹۹	نقاط ضعف : -۱
	۰.۴۹۵		۰.۰۹۹	جمع
	۰.۴۹۵		۰.۰۹۹	

جدول ۱۱- بررسی پیاده رو و پیاده راه، نقاط قوت و ضعف

جدول ۱۲- بررسی پیاده رو و پیاده راه، فرصت‌ها و تهدیدها

توضیحات	امتیاز وزن دار	امتیاز وضع موجود	وزن	عوامل استراتژیک خارجی
	۰.۴۵	۵	۰.۰۹۰	فرصتها : -۱
	۰.۱۵	۳	۰.۰۵۰	-۲
	۰.۴۵	۵	۰.۰۹۰	تهدیدها : -۱
	۰.۶		۰.۱۴	جمع
	۰.۴۵		۰.۰۹۰	

توضیحات	امتیاز وزن دار	امتیاز وضع موجود	وزن	عوامل استراتژیک داخلی
	۰.۴۹۵	۵	۰.۰۹۹	نقاط قوت : -۱
	۰.۴۵	۵	۰.۰۹۰	نقاط ضعف : -۱
	۰.۴۲۵	۵	۰.۰۸۵	-۲
	۰.۱۳۵	۳	۰.۰۴۵	-۳
	۰.۲۸	۴	۰.۰۷۰	-۴
	۰.۴۹۵		۰.۰۹۹	جمع
	۱.۲۹		۰.۲۹	

جدول ۱۳- بررسی از نظر بعد اکولوژیک و زیست محیطی

بعد اکولوژیک و زیست محیطی			
تهدید(T)	فرصتها(O)	نقاط ضعف(W)	نقاط قوت(S)
	۱- ایجاد محیط های اکولوژیک و فضای سبز در محدوده ۲- جلوگیری از افزایش ارتفاع بناها در مسیر تابش آفتاب ۳- ایجاد ساختار فاضلاب و دفع آبهای سطحی در محدوده	۱- عدم وجود عناصر زیست محیطی مانند فضای سبز، رودخانه و یا ارتفاعات جهت ایجاد هویت ۲- جمع شدن آبهای سطحی در کوچه ها به علت عدم وجود مسیرهای دفع آب سطحی ۳- وجود چاهها در کوچه ها که هنگام بارندگی پر شده و سرریز میشود ۴- عدم وجود شبکه فاضلاب به دلیل عرض کم معابر ۵- مشکل سایه اندازی بناها به دلیل معابر کم عرض و یا بناهای بلند مرتبه در حاشیه که در مناطق سردسیر از مشکلات مهم محسوب میشود. ۶- آلودگی محیط به علت معابر کم عرض و عدم امکان رسیدگی و همچنین انبساط زباله در زمینه های خالی	۱- عدم وجود مشکلات نظری شیب نا مناسب، بادهای مزاحم

جدول ۱۴- بررسی از نظر بعد اکولوژیک و زیست محیطی، نقاط قوت و ضعف

توضیحات	امتیاز وزن دار	امتیاز وضع موجود	وزن	عوامل استراتژیک داخلی
	۰.۴۵	۵	۰.۰۹۰	نقاط قوت :
	۰.۴۵	۵	۰.۰۹۰	-۱
	۰.۱۳۵	۳	۰.۰۴۵	نقاط ضعف :
	۰.۳۲	۴	۰.۰۸۰	-۲
	۰.۴۵	۵	۰.۰۹۰	-۳
	۰.۲۸	۴	۰.۰۷۰	-۴
	۰.۰۵	۲	۰.۰۲۵	-۵
	۰.۴۵		۰.۰۹۰	-۶
	۱.۶۸۵		۰.۴	جمع

جدول ۱۵- بررسی از نظر بعد اکولوژیک و زیست محیطی، فرصت ها و تهدید ها

توضیحات	امتیاز وزن دار	امتیاز وضع موجود	وزن	عوامل استراتژیک خارجی
	۰.۴۹۵	۵	۰.۰۹۹	فرصتها :
	۰.۴۵	۵	۰.۰۹۰	-۱
	۰.۴	۵	۰.۰۸۰	-۲
	۱.۳۴۵		۰.۲۶۹	-۳
	.		.	تهدیدها :
				جمع

۶. نتیجه گیری

احیای ارزش‌های میراث معماری و شهری، از دیرباز مورد توجه بوده و کشورهای توسعه یافته جهان با اجرای برنامه‌ها، سیاستها و دستورالعمل‌های متنوع به رونق میراث فرهنگی خود همت گماشته و در تلاش برای احیای هویت تاریخی فرهنگی و بازآفرینی گذشته خود می‌باشد. منابع با ارزش میراثی به عنوان یکی از اجزاء پیکره فرهنگی جوامع، می‌توانند بازگوکننده طرفیت‌ها و ویژگیهای فرهنگی ما در قالب گردشگری فرهنگی باشند. هدف کلی از این پژوهش شناخت و بازآفرینی بافت فرسوده محله تاریخی یورد شاهی شهر ارومیه در راستای اجرای طرح‌های راهبردی در منظر شهری است. تحقیق حاضر به صورت کمی انجام پذیرفته و سعی در شناخت هرچه دقیق‌تر محله مورد نظر دارد و درصد توسعه دانش طراحی و برنامه‌ریزی در محله‌های اصلی جهت ارتقای روابط شهروندی و اجرای طرح‌های راهبردی از قبیل دسترسی‌های ارتباطی، شناخت کالبدی، ادراکی و بصری، زیست محیطی، اکولوژیکی و تناسب کاربری‌ها با بافت تاریخی محله یورد شاهی است. با توجه به پیشینه انجام شده در طرح‌های تفصیلی همان کمبود‌های موجود مطرح بوده و برخلاف تحقیق غنی زاده مبنی بر اینکه محله یورد شاهی توان لازم برای برنامه‌های سامان‌دهی و آرام‌سازی ترافیک را دارد، در بسیاری موارد در محله‌ها با محصوریت از نظر دسترسی‌ها مواجه هستیم، تنها در گذر میر احمد و کاووه محصوریت تا حدی مناسب است در بقیه موارد به بن‌بست در محله‌ها می‌رسیم. در نظر سنجدی از مردم می‌توان به این مورد اشاره کرد که اکثر مردمان ساکن خانه‌پدری و بزرگ‌شده در محله با ۲۱/۴ درصد و با سکونت بیش از ۲۰ سال با میزان ۲۱/۴ درصد و با رضایت ۵۰ درصدی در مقابل کمبود‌ها و مشکلات، که عمدت ترین آنها نبود امکانات را با ۲۵ درصد انتخاب کرده‌اند، که اکثر قریب به اتفاق مردم ساکن محله به دلیل اقامت طولانی و واستگی شدید با ۴۲/۸ درصد میزان رضایت خود را از محله اعلام کرده‌اند. با توجه به اینکه محله یورد شاهی در بافت قدیم شهر ارومیه واقع است و به مرور زمان کارایی این محله در جهت تامین خدمات ساکنین خود کاهش یافته است، بازآفرینی و بازگردانیدن حیات به بنا و بافت کهن، از طریق ایجاد تغییر در این بافت میسر است. پس بازآفرینی این محله مشروط به شناخت محله مطلوب خواهد بود. در ادامه با توجه به اجرای طرح‌های راهبردی و شماردن هر یک از این اقدامات و طرح‌ها می‌توان با استفاده از جداول SWOT در قسمت پایانی به بررسی نقاط قوت و ضعف در طی اجرای طرح‌های راهبردی پرداخت و با توجه به مجموع امتیاز وزنی بدست آمده به ترتیب دسترسی‌های درون محله‌ای، محصوریت، پیاده رو و پیاده راه، بعد اجتماعی، بعد ادراکی و بعد اکولوژیک و زیست محیطی با مجموع ضرایب وزنی به ترتیب: نقاط قوت و ضعف؛ (۰.۷۴/۱.۹۴) و فرصت هاو تهدیدهای؛ (۰.۹۵/۱.۰۱). محصوریت (۰.۴۹۵/۰.۴۹۵) و (۰.۴۹۵/۰.۴۹۵). پیاده رو (۰.۴۵/۰.۶) و (۰.۴۵/۰.۶). بعد اجتماعی (۰.۲۵/۱.۰۰) و (۰.۷۵/۱.۲۹). بعد ادراکی (۰.۱۳۴/۱.۳۷) و (۰.۱۲۶۵/۰.۹۹). بعد اکولوژیک و زیست محیطی (۰.۴۵) و (۰.۶۸۵/۰.۴۵). می‌توان عنوان کرد در صورتی که بر تمامی مشکلات و نقاط ضعف غلبه کنیم، محله یورد شاهی قابلیت اجرای طرح‌های راهبردی و تجدید حیات و بازآفرینی را دارد و امید است برای رسیدن به هدف نهایی و بازگرداندن زندگی و بازآفرینی محله مسئولین و آحاد مردم در این زمینه کوشای باشند.

۷. مراجع

1. Komras, files, urban regeneration of old and historical sites , a commentary bioblography , 1998
2. Batey, urban regeneration in Britain : progress , principles and prospects , international symposium on regeneration of city down town , 2000

۳. سعید نیا، احمد. (۱۳۸۳)، راهنمای شهرداریها، طراحی شهری در ایران، انتشارات سازمان شهرداریها و دهیاریهای کشور.

۴. شیعه، اسماعیل. (۱۳۸۴)، مقدمه ای بر برنامه ریزی شهری، انتشارات علم و صنعت.

5. Carmona, Matthew, & Tiesdell ,Steve.(2007), Urban Design Reader , Section One, F. Tibbalds,'Places' matter most, Architectural Press ,Oxford.
۶. حبیبی، سید محسن. (۱۳۷۸)، مرمت شهری ، انتشارات وزارت مسکن.
۷. توسلی، محمود. (۱۳۷۱)، طراحی شهری در بخش مرکزی شهر تهران، مرکز مطالعات و تحقیقات شهرسازی و معماری ایران
۸. تیبالدر، فرانسیس. (۱۳۸۳)، شهرسازی شهر وند گرا، محمد احمدی نژاد، نشر خاک ، اصفهان
۹. حریم و ضوابط ابینه تاریخی شهر ارومیه. (۱۳۸۸)، سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان آذربایجان غربی.
۱۰. خلاصه گزارش طرح جامع و تفصیلی شهر ارومیه. (۱۳۸۵) ، سازمان مسکن و شهرسازی استان آذربایجان غربی، مدیریت شهرسازی و معماری.
۱۱. غنی زاده، الناز؛ احمدی، محمد رضا(۱۳۹۴)، آرامسازی ترافیک محله بارویکرد تجدید حیات (مطالعه موردی محله یورد شاهی ارومیه)، پژوهش‌های جغرافیای انسانی، سال چهاردهم، شماره ۳۵۴
۱۲. ضوابط و مقررات ملاک عمل جهت تسهیل ساماندهی بافت فرسوده ارومیه، مهندسین مشاور آرمانشهر، شهریور(۱۳۸۵)، وزارت مسکن و شهرسازی، سازمان عمران و بهسازی
۱۳. کارمنا، مئتو. (۱۳۸۵)، مکان های عمومی و فضاهای شهری (ابعاد طراحی شهری)، ترجمه دانش پژوهان رشته طراحی شهری و رودی ۸۵، دانشگاه علم و صنعت ایران، تهران.
۱۴. پاکزاد، جهانشاه. (۱۳۸۳)، راهنمای طراحی فضای شهری در ایران ، وزارت مسکن و شهرسازی ، معاونت شهرسازی و معماری، دبیرخانه ی شورای عالی شهرسازی و معماری، انتشارات شهیدی، تهران.